

Biyografi Örneği - Nazım Hikmet Ran

Nazım Hikmet Ran (1902–1963)

NAZIM HİKMET RAN (1902–1963)

15 Ocak 1902'de Selanik'te doğdu. 3 Haziran 1963'te Moskova'da yaşamını yitirdi. Dedesi Mevlevi tarikatından Nâzım Paşa. Midhat Paşa'nın yakın arkadaşı. Babası Hikmet Bey, Mekteb-i Sultani (Galatasaray Lisesi) mezunu, Kalem-i Ecnebiye'ye bağlı bir memur. Annesi Celile Hanım, dilci, eğitimci Enver Paşa'nın kızı.

İlkokuldan sonra arkadaşı Vâlâ Nurettin'le birlikte Mekteb-i Sultani'nin hazırlık sınıfına yazıldı. Ailesi parasal sıkıntıya düşünce ertesi yıl Nişantaşı Sultanisi'ne devam etti. Dedesi Nâzım Paşa'nın etkisiyle şiir yazmaya başladı. 1917'de Heybeliada Bahriye Mektebi'ne girdi. 1919'da mezun oldu, Hamidiye Kruvazörü'ne güverte subayı olarak atadı. Aynı yıl kış aylarında daha önce yakalandığı zatülcenp hastalığı tekrar etti. Sağlık kurulu raporuyla 1920'de askerlikten çıkarıldı.

Bu sırada hececi şairler arasında genç bir ses olarak ünlendi. Bahriye Mektebi'nden öğretmeni olan Yahya Kemal Beyatlı'ya hayrandı. Yazdığı şiirleri gösterip eleştirilerini alıyordu. 1920'de Alemdar Gazetesi'nin düzenlediği yarışmada birincilik kazandı. Bu ödül ününü artırdı. İstanbul'un işgal altında olduğu günlerde heyecanlı direniş şiirleri yazdı. 1921'de arkadaşı Vâlâ Nurettin ile birlikte Ankara'ya gitti. İstanbul gençliğini millî mücadeleye katılmaya çağıran bir şiir yazdılar. Şiir çok beğenilince Bolu'ya öğretmen olarak atandılar. Bolu'da kalpaklı bu iki genç tepki gördü. Peşlerine gizli polis takıldı. Nâzım ile Vâlâ Nurettin Moskova'ya gitmeye karar verdiler. Batum üzerinden Moskova'ya ulaşip "Doğu Emekçileri Komünist Üniversitesi"ne kaydoldular. Nâzım burada "serbest şiirle" tanıştı. İlk serbest şiirlerini yazdı. Bunlardan bazıları 1923'te Yeni Hayat, Aydınlık gibi dergilerde yayınlandı.

Üniversiteyi bitirince 1924'te sınırdan gizlice geçerek Türkiye'ye girdi. Aydınlık dergisinde çalışmaya başladı. İzlendiğini anlayınca İzmir'e geçti. 1925'te Şeyh Sait isyanı nedeniyle başlatılan soruşturmalar sırasında gıyabında 15 yıla mahkûm edildi. Tekrar yurt dışına kaçtı. 1926'da çıkan aftan yararlandırılmadı. Gizli örgüt üyesi olmak suçlamasıyla 3 ay daha hapse mahkûm edildi. 1928'de Baku'de ilk şiir kitabı "Güneşi İçenlerin Türküsü" basıldı. Aynı yıl yine gizlice Türkiye'ye döndü. Yakalanıp Ankara'ya götürüldü. Kısa bir tutukluluğun ardından serbest kaldı. İstanbul'da Zekeriya Sertel'in yayınladığı "Resimli Ay" dergisinin yazarları arasına katıldı.

1929'da "Putları Yıkıyoruz" başlığıyla bir yazı hazırlayıp Abdülhak Hamid Tarhan, Mehmet Emin Yurdakul gibi dönemin etkili şairlerine yönettiği saldırılar büyük ilgi gördü. "1929'da "835

Satır", "Jokond ile Sİ-YA-U", ertesi yıl "Varan 3+1+1=1" kitapları yayınlandı. 1930'da "Salkımsöğüt" ile "Bahri Hazer" şiirlerini Columbia firmasının girişimiyle plağa okudu. Plak halktan büyük ilgi görünce hakkında şiir kitapları nedeniyle dava açıldı. 1932'de "Benerci Kendini Niçin Öldürdü" ile "Gece Gelen Telgraf" kitapları basıldı. 1932'de "Kafatası", 1933'te "Bir Ölü Evi" adlı oyunları İstanbul Şehir Tiyatrosu'nda sahnelendi.

1932'de bir bildiri nedeniyle başlatılan tutuklamalar sırasında gözaltına alındı. 1933'te Bursa Cezaevi'ne gönderildi. 5 yıl hapse mahkûm oldu. Kısa bir süre tutuklu kalıp salıverildi. 1935'de Piraye Altınoğlu ile evlendi. Akşam gazetesinde "Orhan Selim" takma ismiyle fıkralar yazmaya başladı. Yine farklı isimlerle romanlar, oyunlar, operetler yazdı. 1935'te "Taranta Babu'ya Mektuplar" kitabı yayınlandı. "Unutulan Adam" oyunu şehir tiyatrolarında sahneye kondu. "Simavna Kadısı Oğlu Şeyh Bedrettin Destanı" kitabı 1936'da yayınlandı.

1938'de Harp Okulu öğrencilerini isyana teşvik suçlamasıyla bir kez daha tutuklandı. Ankara Cezaevi'ne kondu. 15 yıl hapse mahkûm edildi. İstanbul Cezaevi'ne getirildi. Askeri Mahkeme'de de ayrıca yargılanıp bir 20 yıl hapse daha mahkûm oldu. 1940'ta önce Çankırı ve sonra Bursa Cezaevi'ne kondu. 10 yılı aşkın cezaevlerinde kaldı. Yayınlatamamasına rağmen sürekli yazdı. Serbest bırakılması için başlatılan çabalar sonuç vermedi. 1950'de açlık grevine başladı. Sağlık durumu iyi olmadığı için İstanbul'da Cerrahpaşa Hastanesi'ne kaldırıldı.

1950'de yürürlüğe giren af yasasıyla tekrar özgürlüğüne kavuştu. Piraye Hanım'dan ayrılıp cezaevinde sürekli ziyaretine gelen dayısının kızı Münevver Andaç ile evlendi. Doğan oğullarına Mehmed adını verdiler. Sürekli izlendiğini anlayınca tekrar yurtdışına gitmeye karar verdi. 1951'de Karadeniz yoluyla Bulgaristan ve Romanya üzerinden Moskova'ya gitti.

25 Temmuz 1951'de Bakanlar Kurulu kararıyla Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığından çıkarıldı. Yurt dışında birçok uluslararası kongreye katıldı. Kitapları birçok dile çevrildi. 1959'da kendisinden 30 yaş küçük olan Rus Vera Tulyakova ile evlendi. 1963'te bir kalp krizi sonucu yaşamını yitirdi. Moskova'da Novodeviçiy Mezarlığı'nda toprağa verildi.

İlk şiirlerini hece vezniyle yazdı. Ama içerik bakımından diğer hececi şairlerden uzaktı. Toplumsal içerikli bir şiir kurdu. Moskova'daki yıllarında özellikle gelecekçiliğin önemli isimlerinden Mayakovski'nin etkisiyle hece veznini bırakıp serbest şiire yöneldi. "835 Satır" kitabı yayınlandığında büyük şaşkınlık yarattı. Ama Ahmet Haşim, Yakup Kadri gibi şairler ondan övgüyle söz etti. Kendisini izleyen genç şairler de serbest şiire yöneldi. 1936'ya kadar yayınlanan kitaplarıyla Cumhuriyet dönemi şiirinin değerlerini kökünden sarstı. "Şeyh Bedrettin Destanı"nda ise şiirini tam anlamıyla bir ulusal bireşime ulaştırdı. Divan ve halk şiiri söyleyişlerini, çağdaş bir şiir anlayışı içinde eritti. En önemli eserlerinden "Memleketimden İnsan Manzaraları"nı 1941'de cezaevinde yazmaya başladı. 2'nci Meşrutiyet'ten 2'nci Dünya Savaşı'na kadar uzanan geniş bir zaman diliminin öyküsünü bu eserinde destanlaştırdı. Düzyazı, şiir, senaryo tekniklerinin iç içe kullanıldığı bu eser, yeni bir türün habercisi oldu. Şiir kitapları

1938'den 1965'e kadar Türkiye'de basılamadı. Ancak, ölümünden iki yıl sonra 1965'ten itibaren yayınlanabildi.